

24 Μαΐου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ/στές]

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ,

Εφεσείων,

v.

ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΣΙΔΕΡΑ,

Έφεσίβλητης.

(Έφεση Αρ.16)

Καταφρόνηση Δικαστηρίου — Πρέπει να αποδειχθεί πέρα από κάθε
λογική αμφιβολία — Για να στοιχειοθετηθεί η καταφρόνηση πρέ-
πει να αποδειχθεί ηθελημένη ανυπακοή προς την απόφαση του
5 Δικαστηρίου — Το αποτέλεσμα της ανυπακοής αφ' εαυτού δεν
αρκεί — Πρέπει να συνοδεύεται από πρόθεση καταστρατήγησης
του διατάγματος.

Απόδειξη — Αντικρουόμενοι ισχυρισμοί σε ενδιάμεση αίτηση —
Όπου υπάρχουν αντικρουόμενοι ισχυρισμοί ο διάδικος που έχει
το βάρος της απόδειξης οφείλει να αποδείξει τους ισχυρισμούς
10 του με αποδεκτή δυνάμει του δικαίου της απόδειξης μαρτυρία —
Αν δοθεί προφορική μαρτυρία, τότε αυτή μπορεί να αντικρουσθεί
μόνο με άλλη προφορική μαρτυρία, και όχι με το περιεχόμενο της
ένορκης δήλωσης που συνοδεύει την αίτηση, ή την ένσταση, ανά-
λογα με την περίπτωση.

15 Μετά τον χωρισμό των διαδίκων, το Οικογενειακό Δικαστή-
ριο, σε διαδικασία για την φροντίδα και φύλαξη των παιδιών του
ζεύγους, αποφάσισε ότι τα παιδιά θα έμεναν με τον πατέρα, αλλά
έκαμε πρόνοιες για την διαμονή τους με την μητέρα σε ορισμένες
20 χρονικές περιόδους. Επίσης το διάταγμα προέβλεπε ότι στις
26/8/91 τα παιδιά θα έπρεπε να παραδοθούν στην μητέρα, στην
παρουσία κηδεμονευτικού λειτουργού, και να παραμείνουν με αυ-
τή μέχρι την 10/9/91. Στις 26/8 ο εφεσείων, συνοδευόμενος από
τον αδελφό του, μετέφερε τα παιδιά στο σπίτι της εφεσίβλητης
στην Λάρνακα, όπου, στην παρουσία του κηδεμονευτικού λει-
25 τουργού, προσπάθησε να της τα παραδώσει, αλλά αυτά δεν δέχο-
νταν με κανένα τρόπο να μείνουν με την μητέρα τους παρά τις

προτροπές του εφεσείοντα, του αδελφού του και του κηδεμονευτικού λειτουργού. Σε κάποια στιγμή ο κηδεμονευτικός λειτουργός αντιλήφθηκε ότι το διάταγμα δεν ήταν δυνατό να εφαρμοσθεί και είπε στον εφεσείοντα “πάρε τα παιδιά και φύγε”, πράγμα που ο εφεσείων έκανε. Με αίτησή της η εφεσίβλητη ζήτησε από το Οικογενειακό Δικαστήριο την τιμωρία του εφεσείοντα για καταφρόνηση του Δικαστηρίου. 5

Ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου έδωσε προφορική μαρτυρία η εφεσίβλητη και ανέφερε αυτά τα οποία περιγράφονται πιο πάνω, ενώ ο εφεσείων πρόβαλε άρνηση της κατηγορίας στην ένορκη δήλωση του που συνόδευε την ένσταση στην αίτηση, αλλά δεν έδωσε είτε ο ίδιος είτε οποιοσδήποτε άλλος προφορική μαρτυρία. Το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι η μόνη μαρτυρία που είχε ενώπιόν του ήταν αυτή της εφεσίβλητης και με βάση αυτή βρήκε τον εφεσείοντα ένοχο καταφρόνησης και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης τριών μηνών με αναστολή εκτέλεσης για τρία χρόνια και επίσης στην καταβολή ΑΚ 75 έναντι των εξόδων. Κατ’ έφεση, ο εφεσείων ισχυρίστηκε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο, i) λανθασμένα είχε αγνοήσει την δική του ένορκη δήλωση που συνόδευε την ένσταση του, και ii) λανθασμένα είχε βρει ότι η κατηγορία για καταφρόνηση είχε αποδειχθεί. 10
15
20

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Όπου διαπιστώνεται διαφωνία ως προς τα γεγονότα σε διαδικασία βάσει της Δ.48 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας εναπόκειται στον φέροντα το βάρος της απόδειξης να αποδείξει τα αμφισβητούμενα γεγονότα με προφορική μαρτυρία κατά την δίκη. Κατά λογική συνέπεια η προβολή οποιωνδήποτε γεγονότων που αντίκεινται προς την προφορική μαρτυρία που κατατίθεται από ένα διάδικο πρέπει επίσης να γίνεται με την προσαγωγή προφορικής μαρτυρίας. Στην προκειμένη περίπτωση η μόνη προφορική μαρτυρία που υπήρχε ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου ήταν αυτή της εφεσίβλητης και γι’ αυτό ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο έλαβε μόνο αυτή υπόψη και αγνόησε τα αναφερόμενα στην ένορκη δήλωση του εφεσείοντα. 25
30
35

(β) Παρά το γεγονός ότι η διαδικασία για καταφρόνηση παρουσιάζεται σαν πολιτική διαδικασία εντούτοις αποβλέπει στην τιμωρία του παραβάτη και κατά συνέπεια η αίτηση προσλαμβάνει τον χαρακτήρα κατηγορίας, η απόδειξη της οποίας υπόκειται στους κανόνες που διέπουν την απόδειξη ποινικού αδικήματος, δηλαδή απόδειξη της κατηγορίας γε- 40

- 5 νικά και των συστατικών της στοιχείων ειδικά, πέρα από κάθε λογική αμφιβολία. Για να στοιχειοθετηθεί η καταφρόνηση πρέπει να αποδειχθεί ηθελημένη ανυπακοή του καθ' ου η αίτηση προς την απόφαση του Δικαστηρίου. Το αποτελεσμα της ανυπακοής αφ' εαυτού δεν αρκεί. Πρέπει να συνοδεύεται από πρόθεση καταστρατήγησης του επίδικου διατάγματος. Στην προκειμένη περίπτωση, τα γεγονότα, όπως προέκυψαν από την μαρτυρία της εφεσίβλητης δεν κατάδειξαν πρόθεση παρακοής του διατάγματος του Δικαστηρίου, εφόσον ο εφεσίωντα είχε μεταφέρει τα παιδιά στο σπίτι της εφεσίβλητης, είχε προσπαθήσει να τα πείσει να παραμείνουν και τότε μόνο τα μετέφερε πίσω στο σπίτι του, όταν ο κηδεμονευτικός λειτουργός έκρινε ότι το διατάγμα δεν μπορούσε να εφαρμοσθεί και τον παρότρυνε να τα πάρει πίσω.

Η έφεση επιτράπηκε.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Krashias Shoe Factory Limited v. Adidas Sportschuhfabriken Adi Dassler KG (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 750

20 *Vuitton v. Δερμοσάκ Λίμιτεδ (1992) 1 Α.Α.Δ. 1453*

Mouzouris v. Xylophaghos Plantations Ltd (1977) 1 C.L.R. 287.

Έφεση.

- 25 Έφεση από τον καθ' ού η αίτηση κατά της απόφασης του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λάφνακας (Ηλ. Νικολάου, Δ.) που δόθηκε στις 27 Μαΐου, 1992 (Αφ. Αίτησης 9/90), με την οποία επιβλήθηκε στον εφεσίωντα-καθ' ού η αίτηση ποινή φυλάκισης τριών μηνών με αναστολή εκτελέσεως της για περίοδο τριών χρόνων, για καταφρόνηση του δικαστηρίου.

Γ. Παπαθεοδώρου, για τον εφεσίωντα.

- 30 Καμία εμφάνιση για την εφεσίβλητη.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Με το χωρισμό των διαδίκων η φύλαξη και η φροντίδα των δύο ανηλίκων θυγατέρων του ζεύγους και γενικό-

τερα η επικοινωνία με τα παιδιά έγινε το αντικείμενο έντονων ανταγκδικήσεων μεταξύ τους. Το θέμα ρυθμίστηκε με διάταγμα του Οικογενειακού Δικαστηρίου της 17/7/90, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το μεταγενέστερο διάταγμα της 20/8/91. Βάσει του διατάγματος τα παιδιά θα διέμεναν κατά κανόνα με τον πατέρα και περιοδικά με την μητέρα, σε καθορισμένες ημέρες του κάθε μήνα και κατά τη διάρκεια μέρους των θερινών διακοπών. Ένας από τους όρους του διατάγματος που τέθηκε με την τροποποίηση της 20/8/91 ήταν ο εξής:

“Επίσης από τις 26 τρέχοντος μηνός τα παιδιά θα παραδοθούν, στην παρουσία του κηδεμονευτικού λειτουργού, στη μητέρα με την οποία θα παραμένουν μέχρι τις 10 του Σεπτεμβρίου. Η παράδοση θα γίνει το πρωί σε ώρα που θα διευθετήσει ο κηδεμονευτικός λειτουργός.”

Με αίτηση θεμελιωμένη σε ένορκη ομολογία της η μητέρα ζήτησε την τιμωρία του πατέρα (τη σύλληψη, φυλάκιση, επιβολή προστίμου ή κατάσχεση της περιουσίας του) για παρακοή του προαναφερθέντος μέρους του διατάγματος συνιστούσα καταφρόνηση του δικαστηρίου. Ο πατέρας ήγειρε ένσταση στο αίτημα και αρνήθηκε την κατηγορία. Η ένσταση στηρίχθηκε σε ένορκη ομολογία του ίδιου στην οποία παραθέτει την εκδοχή του αναφορικά με την εφαρμογή του επίμαχου μέρους του διατάγματος της 20/8/91 και τη βεβαιωτική δήλωση του αδελφού του, Αρχιμανδρίτη Παπαχρυσοστόμου, ως προς τα διαδραματισθέντα την 26/8/91, την ημέρα που είχε οριστεί για την “παράδοση” των παιδιών στη μητέρα.

Κατά την ακρόαση δόθηκε προφορική μαρτυρία από την αιτήτρια για την απόδειξη των γεγονότων που στοιχειοθετούν την αίτηση της. Ούτε ο καθ’ ου η αίτηση ούτε ο αδελφός του έδωσαν προφορική μαρτυρία κατά τη δίκη. Καθοδηγούμενη από την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Krashias Shoe Factory Limited, also trading as “K” Shoes v. Adidas Sportschuhfabriken Adi Dassler KG* (1989) 1 A.A.Δ. (E) 750, η Πρωτόδικος Δικαστής αγνόησε την ένορκη δήλωση και βεβαιωτική δήλωση που υποστηρίζουν την ένσταση. Κρίθηκε ότι η αμφισβήτηση των ουσιωδών γεγονότων καθιστούσε επιβεβλημένη την απόδειξή τους με προφορική μαρτυρία.

Υπό το φως της μαρτυρίας της αιτήτριας το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε τον εφεσείοντα ένοχο για καταφρόνηση του δικαστηρίου και του επέβαλε ποινή 3 μηνών φυλάκισης την εκτέλεση της οποίας ανάστειλε για 3 χρόνια. Επίσης καταδίκασε τον εφε-

σειόντα στην καταβολή £75.- έναντι εξόδων της υπόθεσης. Η απόφαση εφεσιβάλλεται για δύο βασικά λόγους:

- 5 (α) Παραγνώριση της ένορκης δήλωσης του εφεσείοντα και της βεβαίωσης του αδελφού του, Αρχιμανδρίτη Γεώργιου Παπαχρυσοστόμου, που συνοδεύουν την ένσταση, παράλειψη που εκθεμελιώνει την καταδίκη λόγω εσφαλμένης καθοδήγησης ως προς τα γεγονότα.
- (β) Απουσία μαρτυρίας που να στοιχειοθετεί την προσαφθείσα κατηγορία για καταφρόνηση.

10 Η θέση του εφεσείοντα είναι ότι τα ευρήματα του δικαστηρίου δεν στοιχειοθετούν ανυπακοή εκ μέρους του στη διαταγή του δικαστηρίου ή πρόθεση για καταστρατήγησή της.

15 Η εφεσίβλητη με ειδοποίηση της προς τον Αρχιπρωτοκολλητή γνωστοποίησε ότι: "...δεν επιθυμεί να εμφανιστεί στο δικαστήριο ούτε και να διορίσει δικηγόρο κατά την ακρόαση της έφεσης ...".

20 Ο πρώτος λόγος της έφεσης δεν ευσταθεί. Όπως εξηγείται στην *Krashias* (ανωτέρω), και επαναλαμβάνεται στη *Louis Vuitton ν. Δεμοσάκ Λίμιτεδ και Άλλης* (1992) 1 Α.Α.Δ. 1453 όπου διαπιστώνεται διαφωνία ως προς τα γεγονότα σε διαδικασία όπως η παρούσα βάσει της Δ.48 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας εναπόκειται στο φέροντα το βάρος της απόδειξης να αποδείξει τα αμφισβητούμενα γεγονότα με προφορική μαρτυρία κατά την δίκη. Κατά λογική συνέπεια η προβολή οποιωνδήποτε

25 γεγονότων που αντίκεινται προς την προφορική μαρτυρία που κατατίθεται από την αιτήτρια πρέπει επίσης να γίνει με την προσαγωγή προφορικής μαρτυρίας. Η προφορική μαρτυρία είναι το μόνο μέσο αντιπαράθεσης προς προφορική μαρτυρία για να ελεγχθεί η αποδεικτική της αξία. Επομένως ορθά αγνοήθηκαν η

30 ένορκος δήλωση και η βεβαιωτική δήλωση που κατατέθηκαν προς υποστήριξη της ένστασης.

35 Στην προκείμενη περίπτωση ο εφεσείων και η εφεσίβλητη πρόβαλαν διίστάμενες εκδοχές ως προς τα διαδραματισθέντα την 26/8/91. Η εφεσίβλητη είχε το νομικό βάρος απόδειξης της κατηγορίας και επομένως ήταν δική της υποχρέωση να προσκομίσει προφορική μαρτυρία για την απόδειξή της. Η αποδεικτική ισχύς της υπόθεσης της είχε συναρτηθεί άμεσα και αποκλειστικά με την προφορική της μαρτυρία. Ήταν η μόνη μαρτυρία η οποία τέθηκε προς απόδειξη της κατηγορίας και η μόνη που

μπορούσε να ληφθεί υπόψη από το δικαστήριο. Η αντίθετη εκδοχή του εφεσίβλητου δεν τέθηκε ενώπιον του δικαστηρίου για να κριθεί. Επομένως ορθά ενήργησε το πρωτόδικο δικαστήριο κρίνοντας ότι το αποδεικτικό υλικό περιοριζόταν στη μαρτυρία της εφεσίβλητης.

5

Από τη μαρτυρία της εφεσίβλητης προέκυψε ότι ο εφεσείων συνοδευόμενος από τον αδελφό του μετέφερε τα παιδιά στην κατοικία της εφεσίβλητης στη Λάρνακα. Κατά την άφιξη τους παρών ήταν και ο κηδεμονευτικός λειτουργός του οποίου η παρουσία και συμβολή για την ομαλή “παράδοση” των παιδιών προβλεπόταν από το διάταγμα του δικαστηρίου. Τα παιδιά αντέδρασαν στο ενδεχόμενο παραμονής τους με τη μητέρα. Στην άρνηση τους επέμεναν παρά τις προτροπές του κηδεμονευτικού λειτουργού, την εκδήλωση αγάπης και αφοσίωσης προς αυτά από τη μητέρα και τις προτροπές του πατέρα και του θείου τους. Στη μαρτυρία της η εφεσίβλητη ανέφερε “ο καθ’ ου η αίτηση μπορεί σε κάποιο σημείο φραστικά να είπε στα παιδιά να μείνουν μαζί μου, το ίδιο και ο Αρχιμανδρίτης”. Ο κηδεμονευτικός λειτουργός αφού έκρινε ότι τα περιθώρια για να πεισθούν τα παιδιά να παραμείνουν με τη μητέρα τους είχαν εξαντληθεί αποφάσισε ότι το διάταγμα δεν μπορούσε να εφαρμοστεί οπότε ανέφερε στον εφεσίβλητο, όπως η εφεσίβλητη κατέθεσε, “πάρε τα παιδιά και φύγε”. Έτσι και έπραξε.

10

15

20

Υπό το πρίσμα αυτών των γεγονότων και αντίστοιχων ευρημάτων το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι είχε αποδειχθεί η κατηγορία η οποία είχε προσαφθεί με την αίτηση για καταφρόνηση του δικαστηρίου θεμελιωμένη στην ανυπακοή του εφεσείοντα στο σχετικό μέρος του διατάγματος της 20/8/91.

25

Κρίνουμε ότι δεν απεδείχθη η κατηγορία.

Παρά τον αστικό χαρακτήρα της διαδικασίας για καταφρόνηση και τον μανδύα της πολιτικής δικαιοδοσίας που την περιβάλλει το αίτημα για καταδίκη για ανυπακοή διατάγματος του δικαστηρίου αποβλέπει στην τιμωρία του παραβάτη. Κατά συνέπεια η αίτηση για καταδίκη προσλαμβάνει το χαρακτήρα κατηγορίας η απόδειξη της οποίας υπόκειται στους κανόνες που διέπουν την απόδειξη ποινικού αδικήματος, δηλαδή απόδειξη της κατηγορίας γενικά και των συστατικών της στοιχείων ειδικά, πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας.

30

35

Όπως επισημαίνεται στην *Antonis Mouzouris & Another v. Xylophaghou Plantations Ltd.* (1977) 1 C.L.R., 287 για να στοι-

40

χειοθετηθεί η καταφρόνηση πρέπει να αποδειχθεί ηθελημένη ανυπακοή του καθ' ου η αίτηση προς την απόφαση του δικαστηρίου, δηλαδή πρόθεση ανυπακοής προς το διάταγμα του δικαστηρίου. Το αποτέλεσμα της ανυπακοής αφ' αυτού δεν αρκεί
5 πρέπει να συνοδεύεται από πρόθεση καταστρατήγησης του διατάγματος του δικαστηρίου.

Στην απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου δεν προσδιορίζεται η πράξη ή πράξεις του εφεσείοντα που συνιστούν ανυπακοή. Η ανυπακοή δεν μπορεί να προήλθε από τη μη “παράδοση”
10 των παιδιών στην μητέρα την 26/8/91 όπως οριζόταν στο διάταγμα διότι όντως μεταφέρθηκαν στην κατοικία της εφεσίβλητης στη Λάρνακα και τέθηκαν υπό τη φύλαξή της στην παρουσία του κοινωνικού λειτουργού. Πρέπει επομένως να υποθέσουμε ότι η ανυπακοή προέκυψε από τη μη εφαρμογή του μέρους του διατάγματος που πρόβλεπε την παραμονή τους με την μητέρα μέχρι
15 τις 10/9/91. Η μαρτυρία δεν κατέδειξε οποιαδήποτε πράξη του εφεσείοντα που να υποδηλώνει πρόθεση καταστρατήγησης του διατάγματος. Τόσο ο ίδιος όσο και ο αδελφός του παρότρυναν τα παιδιά να παραμείνουν με τη μητέρα τους. Ο ισχυρισμός της
20 μητέρας ότι η ενθάρρυνση του πατέρα και θείου είχε σκοπό τη δημιουργία παραπλανητικών εντυπώσεων για τις προθέσεις τους αποτελεί εικασία. Εν πάση περιπτώσει δεν αποτελεί μαρτυρία για το αντίθετο εκείνου που ενθάρρυναν τα παιδιά να πράξουν. Η μεταφορά των παιδιών πίσω στο πατρικό σπίτι
25 ήταν το άμεσο αποτέλεσμα της διαπίστωσης του κοινωνικού λειτουργού ότι ήταν αδύνατη η εφαρμογή του διατάγματος και της προτροπής του προς τον εφεσείοντα να πάρει τα παιδιά πίσω στο σπίτι του. Ο κηδεμονευτικός λειτουργός ήταν το πρόσωπο που ορίστηκε από το δικαστήριο να επιτηρήσει την εφαρμογή
30 του διατάγματος. Κάτω από τις δοθείσες συνθήκες η μετακίνηση των παιδιών από τον εφεσείοντα πίσω στην κατοικία του δεν μπορεί να αποδοθεί σε πρόθεση ανυπακοής προς το διάταγμα του δικαστηρίου· ακριβέστερα, από την πράξη αυτή του εφεσείοντα δεν τεκμηριώνεται πρόθεση ανυπακοής προς τη διαταγή
35 του δικαστηρίου. Το πιθανότερο είναι ότι πρόθεσή του ήταν να δώσει διέξοδο στη δραματική κατάσταση που δημιουργήθηκε μετά τη διαπίστωση του επιτηρητή της εφαρμογής του διατάγματος ότι η εφαρμογή του ήταν αδύνατη και της προτροπής του προς αυτόν να πάρει τα παιδιά και να φύγει.

40 Η πρωτόδικη απόφαση ακυρώνεται και κατ' επέκταση και η επιβληθείσα ποινή και διαταγή για τα έξοδα.

Η αίτηση για τιμωρία του εφεσείοντα για καταφρόνηση του δικαστηρίου απορρίπτεται.

Η έφεση επιτρέπεται.